

Riksdagens protokoll

2008/09:75

Måndagen den 23 februari

Kl. 13.00 – 14.29

Protokoll
2008/09:75

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 17 februari.

2 § Särskild debatt om försvarspolitiken

*Särskild debatt om
försvarspolitiken*

Anf. 1 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Herr talman! Regeringen bedriver en ansvarsfull försvarspolitik inriktad på att kraftigt öka landets försvarsförmåga genom att skapa ett försvar som går att använda här och nu och där det behövs i landet, i närområdet och utanför närområdet. Vi kommer i det nya försvaret att använda varje skattekrona betydligt effektivare än i dag. Vi planerar utifrån oförändrade försvarsanslag, och vi avvisar oppositionens kraftiga försvarsnedskärningar.

Svensk säkerhets- och försvarspolitik är inne i en period av betydande utveckling. Den säkerhetspolitiska kartan i vårt närområde har fundamentalt ritats om. Östersjön kantas helt av Nato- och EU-länder, undantaget Kaliningrad och Sankt Petersburg. Den investering Sverige gjorde genom stöd för baltiskt medlemskap i EU och Nato skapade ett stabilt närområde. Invasionshotet från en tidigare supermakt är borta, och ett enskilt väpnat angrepp riktat direkt mot Sverige är osannolikt under över-skådlig tid.

Det betyder dock inte att vi kan utesluta risk för militära intressekonflikter och incidenter i vårt närområde, vare sig på eller kring Östersjön eller i de nordliga områdena. Det går dock inte att se ett militärt hot som bara skulle drabba Sverige eller ett annat land i vårt närområde. Säkerhet byggs gemensamt för de nordiska länderna och EU.

Försvarsberedningen formulerade 2007 sin solidaritetsförklaring. Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat medlemsland i EU eller ett nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas.

Det handlar om en tydligt deklarerad politisk vilja, en möjlighet och nödvändighet för Sverige att fatta beslut i det enskilda fallet. Sverige kan hjälpa grannländer liksom ta emot hjälp av grannländer. Det är en helt annan sjupartideklARATION än vad som funnits tidigare.

I augusti 2008 kom det ryska femdagarskriget i Georgien. Regeringen uppdaterade och fördjupade därför den säkerhetspolitiska analys som Försvarsberedningen gjort på underlag av bland annat Must och FRA. Först därefter beslutade regeringen om planeringsanvisningar för Försvarsmakten. Kriget innebar inte en kortsiktig upptrappning av den militära hotbilden mot Sverige men underströk en sänkt rysk tröskel för militär våldsanvändning i landets närområde och hur snabba konfliktförlopp kan vara.

Det underströk också vikten av regeringens nya försvarspolitik. Vi behöver ett försvar som är snabbt tillgängligt och användbart för insatser i Sverige, i närområdet och utanför närområdet. Dagens situation – arvet efter Socialdemokraterna – med endast en tredjedel av den nationella insatsorganisationen, i fjol motsvarande 11 400 man, tillgänglig för insats inom ett år möter inte dagens krav. Övriga två tredjedelar av den nationella insatsorganisationen är användbara först inom ett till tre år och först efter att förbanden fått ny övning, ny utbildning, ny utrustning och ny personal. Då har hela konflikter kommit och gått.

Hela insatsorganisationen, enligt ÖB:s förslag ca 50 000 man, ska vara tillgänglig och användbar för insats här och nu. Landet ska få en kraftfullt ökad försvarsförmåga genom ett försvar som fungerar att använda omedelbart. Sveriges säkerhet stärks inte av pappersförband i insatsorganisationen. Men det är arvet efter tolv år med socialdemokratisk besparingspolitik och oförmåga att prioritera försvarets kärnuppgifter.

Samma förband ska användas för insatser i Sverige, i närområdet och utanför närområdet. Vi får då för första gången på länge utbildade, utrustade, omedelbart tillgängliga, erfarna och användbara förband. Vi går med ÖB:s förslag från tre tillgängliga och användbara manöverbataljoner i dag till åtta tillgängliga och användbara bataljoner i framtiden. De bataljonerna utgör grund för behovssammansatta stridsgrupper, användbara för alla försvarets uppgifter oavsett var de äger rum.

Hela försvarets insatsorganisation kommer att vara tillgänglig på högst betydligt mycket kortare tid än ett år. I det förslaget från ÖB kommer 18 000 personer att finnas tillgängliga för markstrid inom 90 dagar. Det innebär en dubbelt så hög tillgänglighet som i dag. 1 700 personer – dubbelt så många som i dag – kommer att finnas tillgängliga för varaktiga insatser internationellt.

Vi värnar inte bara Sverige vid gräns. Krig, konflikter och incidenter ska hindras från att nå gränsen. Därför har Sverige ett tydligt Östersjöperspektiv i försvarspolitiken. Sverige har ett nära dubbelt så stort flygvapen som grannländerna och dessutom ett avancerat ubåtsvapen, vilket till exempel Finland saknar. Det är rätt att vi prioriterar olika saker, av geografiska och historiska skäl.

Så stärker vi nu alltså Sveriges förmåga att försvara sig avsevärt jämfört med i dag. Regeringen kommer med den kommande inriktningspropositionen att skapa ett användbart insatsförsvar, med styrkor som kan sättas in här och nu i Sverige, i närområdet eller utanför närområdet för att värna svenska värden och intressen. Det är den enda finansierade, genomförbara och preciserade försvarspolitik som finns i landet. Inget parti har mer pengar, och ingen annan har ens en konstruktiv och konsekvent inriktning.

Herr talman! Förtroendet för försvarspolitiken under regeringen Reinholdt har nått bottennotering. Enligt Styrelsen för psykologiskt försvar var det närmare hälften av Sveriges befolkning som menade att Sveriges förmåga att upprätthålla de försvarspolitiska målsättningarna är otillräcklig. Hälften av befolkningen tror inte på den borgerliga regeringens försvar. Inte heller regeringens nya inriktning mot ett starkt internationellt försvar, med svag nationell bas, får något stöd av svenska folket.

Försvarsministern, som ska leda detta arbete, har ett svagt stöd från såväl de egna tjänstemännen som sina partivänner och regeringskolleger.

Upprinnelsen till att vi står här i dag var att Folkpartiets partiledare Björklund, som är en del av regeringens innersta kärna, vid Folk och Försvar i Sälen presenterade en syn på framtidens försvar – en inriktning som gick på tvärs mot vad försvarsministern själv presenterade på samma konferens.

Herr talman! Om de som lyssnar på dagens debatt tycker att det hela verkar röricht kan jag bekräfta att det här bland oss folkvalda i Sveriges riksdag inte ser klarare ut.

Vi har väntat på den försvarspolitiska propositionen i över ett halvår. Nu förväntas den komma den 17 mars.

Såvitt vi vet i dag vill regeringen nu skapa ett yrkesförsvar med internationellt fokus. Vi socialdemokrater var i regeringsställning mycket noga med att försvaret ska vara användbart och tillgängligt, att vi ska bidra till internationell fred och säkerhet. Via blocköverskridande överenskommelser började vi styra om skutan från ett invasionsförsvar till ett insatsförsvar. Det var ibland en smärtsam men en nödvändig process.

Jag är dock rädd för att det vi nu ser blir en kantring mot en extrem, där det nationella försvaret sätts i baksätet och dimensioneringen och utformningen av Försvarsmakten sker helt med utgångspunkt i de internationella insatserna. Det är en förändring som jag är rädd för inte är tillräckligt väl underbyggd, där vi socialdemokrater inte är beredda att på detta sätt äventyra Sveriges försvar.

Herr talman! ÖB fick två månader på sig att ta fram ett underlag om det svenska försvarets utformning utifrån försvarsministerns anvisningar – mot normalt ett år. Det är en på många sätt orimlig arbetssituation även om det handlar om en vanlig försvarsproposition. Nu handlar det om den kanske största förändringen av försvaret under efterkrigstiden. Detta är helt orimligt!

Detta äventyrar kvaliteten på det som ska bli nästa försvarsbeslut, ett beslut som innebär dramatiska förändringar. Den begränsade tid som har givits Försvarsmakten har resulterat i att de ekonomiska beräkningarna inte vilar på någon säker grund. Man har fått höfta och göra antaganden om vad ett nytt yrkesförsvar skulle kosta. Jag skulle, om jag får raljera lite, vilja säga att jag tror att framtagandet av en ny yllemössa till armén skulle ha getts mer tid och en grundligare genomlysning än vad Försvarsmakten nu har getts tillfälle till för att ta fram underlag för det framtida försvaret.

ÖB har också tydligt i underlaget pekat på de osäkerheter och antaganden som finns och understrukit att om dessa inte uppfylls kan kostnaderna öka kraftigt. Experter, svenska och utländska, är också undrande och direkt ifrågasättande inte bara till reformen av personalförsörjningen

som sådan utan också till stabiliteten och hållbarheten i det underlag som regeringen nu vill använda som beslut. Detta är inte ett trovärdigt sätt att sköta försvaret. Att Försvarsmakten i underlag till försvarsutskottet har sagt att man riskerar ett budgetmässigt mycket svårt år 2010 understryker detta.

Att då slå sig för bröstet och säga att regeringen har fått ekonomin i balans måste anses närmast överilat. Detta är inga problem som försvinner. Det går inte att sticka ned huvudet i sanden. Vi står inför en mycket kritisk situation där den moderatstyrda ledningen äventyrar Sveriges försvar.

Herr talman! I detta läge har vi socialdemokrater sträckt ut handen och menat att det viktigaste är att vi hittar en långsiktig lösning för försvaret. När läget har försämrats så har vi krävt blocköverskridande partiledarsamtal, men regeringen har kallt avvisat detta. Jag är dock beredd att återigen upprepa detta: Vi är beredda till partiledarsamtal för att åstadkomma ett försvar som är bra för Sverige och långsiktigt hållbart.

Anf. 3 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Ärade åhörare av denna riksdagsdebatt! Miljöpartiet vill skära ned det svenska försvaret med en fjärdedel på lite sikt, i miljoner räknat med 10 000 miljoner kronor. Miljöpartiet vill alltså skära bort 10 miljarder av de knappt 40 miljarder som den svenska militära försvarsbudgeten omfattar, självfallet med dramatiska konsekvenser för den svenska försvarsförmågan. Detta miljöparti begär nu en särskild debatt om det svenska försvaret eftersom "regeringen är splittrad i fråga om försvarets framtida budget". Håhåjaja.

Var splittringen ligger i fråga om det svenska försvaret kommer säkert den här debatten att visa med all önskvärd tydlighet, och jag kan garantera att den kommer att ha en tydligt rödgrön vänster- och miljöpartikulör där färgerna drar åt två olika håll, förenade endast av stora nedskärningar på försvaret.

Jag avser att i detta första inlägg lyfta fram det som förenar i fråga om försvaret och i mitt nästa inlägg ta upp den mycket oroande skillnaden mellan alliansen och oppositionen just i fråga om försvarsbudgetens storlek.

Försvars- och säkerhetspolitik är självfallet för vår nation en utomordentligt viktig fråga. Sverige har i likhet med de allra flesta länder i vår omvärld övergått från det kalla krigets invasionsförsvar till ett mindre, vassare och mer tillgängligt insatsförsvar. Dess grundorganisation – regementen och garnisoner – finns på olika platser i Sverige, och hela Sverige ska självfallet försvaras.

Försvarets utformning bygger på analysen att det under överskådlig tid inte finns något invasionshot mot Sverige och att vår fred och säkerhet främst tryggas genom ett nationellt försvar som också verkar tillsammans med andra i internationella insatser för fred och säkerhet.

Centerpartiet står bakom regeringens målsättning att öka Sveriges internationella fredsinsatser, och att Sveriges försvar ska vara insatsberett för uppgifter nationellt, i närområdet och internationellt. Rysslands utveckling inger oro och kräver fortsatt nära uppmärksamhet.

Sveriges säkerhet är nära sammankopplad med våra grannars och med Europeiska unionens säkerhet. Det är viktigt att Sverige som militärt alliansfritt land tar sitt ansvar vad gäller försvar och fredsinsatser på ett med länderna i vår omvärld jämbördigt sätt. Det är också mycket positivt med planerna på ett närmare samarbete med länderna i Norden och i Östersjöområdet.

Centerpartiet har alltid betonat värdet av en bred samsyn om försvarspolitikens inriktning och om Sveriges deltagande i internationella fredsinsatser. Därför är det bra att alliansregeringen genom Försvarsberedningen har fortsatt dialogen med riksdagens partier om omvärldsanalys och försvarets inriktning.

Det är en styrka för Sverige att samsynen kring dessa frågor var stor i Försvarsberedningens två senaste rapporter. Det är bra att regeringen i full enighet gav Försvarsmakten planeringsanvisningar utifrån denna grund för drygt tre månader sedan, efter att ha vägt in slutsatser med anledning av kriget mellan Ryssland och Georgien. Och det är bra att regeringen i mars lämnar sin aviserade proposition om försvarets långsiktiga inriktning byggd på samma grund.

Jag hoppas att samsynen i Försvarsberedningen – som ju till exempel Socialdemokraternas partiledare uttalat står bakom – kommer att leda till en konstruktiv riksdagsbehandling och till ett brett förankrat beslut till gagn för Sverige.

Det är som Miljöpartiet framhåller riktigt att ett av regeringspartierna i januari uttalade en önskan om fler soldater och fler brigader i det svenska försvaret. Och vem av oss försvarspolitiker skulle väl inte vilja ha det, om plånboken fanns? Men Folkpartiet var också tydligt med att dessa önskemål sannolikt rymdes inom den anslagsram som regeringen i full enighet hade angivit till ÖB i november, och jag är trygg i att regeringen som vanligt kommer att enas kring en bra proposition inom kort.

Centerpartiet har tagit ställning för en könsneutral rekrytering av män och kvinnor till försvaret, vare sig detta sker med värnplikt eller frivillighet. Vi är positiva till att de 5 000–10 000 soldater som årligen behöver utbildas av årskullen på 100 000 rekryteras på frivillig grund där pliktlagen är vilande. Att i fredstid behålla värnplikten samtidigt som endast 5–10 procent av årsklassen kallas in bedömer vi som ett mindre bra alternativ av bland annat rättvise- och motivationsskäl.

Herr talman! Det finns mycket som förenar i den svenska dialogen om hur Sverige bör inrikta sitt försvar och sina internationella insatser. Låt oss ta vara på det i den kommande riksdagsbehandlingen av regeringens proposition om försvarets långsiktiga inriktning.

Anf. 4 ALLAN WIDMAN (fp):

Herr talman! Enligt Folkpartiets mening har det inträffat ett antal skeenden det senaste året som ökat osäkerheten om vad framtiden kommer att bära med sig. Det handlar inte enbart om en väpnad konflikt i Europas utkanter. Det handlar i lika stor utsträckning om den nya retorik som har dykt upp efter att detta militära våld har utövats, med hot om kärnvapen i vårt närområde och mycket annat.

Vi har också kunnat konstatera hur energiresurserna får en allt tydligare säkerhetspolitisk roll, inte minst i vår del av världen.

Vi har också konfronterat en ekonomisk kris, en global ekonomisk kris vars följder på det säkerhetspolitiska området vi fortfarande svävar i okunnighet om.

Sammantaget är det ingen överraskande slutsats när jag i likhet med många andra bedömare säger att osäkerheten har blivit större. Det innebär inte att det finns några konkreta hot eller att något krig står för dörren, men osäkerheten ökar.

I ett sådant läge måste det vara försvarspolitikens uppgift att ta höjd för denna osäkerhet, att kunna anpassa sig också efter sämre omvärldsutvecklingar.

Folkpartiet menar att det finns ett antal sätt på vilket detta kan ske. Vi tror att vi inom ramen för i stort sett de resurser som finns har en möjlighet att behålla soldater även efter det att deras anställningar har upphört, att behålla dem i en reserv.

När vi har alla de element som ingår i mekaniserade brigader, när vi har artilleribataljoner, mekaniserade bataljoner, luftvärn, ingenjörer med mera, är det faktiskt också en skyldighet att sätta samman dessa olika delar för att vi ska kunna få en full effekt av det tekniskt mycket avancerade försvar som Sverige har.

Vi bör även ägna uppmärksamhet åt Gotland som har en särskild strategisk betydelse. Det handlar inte bara om att försvara hela landet. Det handlar också om den betydelse som Gotland har för försvaret av det övriga Sverige.

Som Staffan Danielsson närmast tangerade i sitt anförande handlar det mer om hur vi ska disponera och förvalta de resurser som vi i dag satsar på vårt försvar.

Men vi måste också se om vårt hus. Vi måste se på de militära förmågor, och de brister som finns i dem, som vi har i dagens försvar.

Herr talman! Jag har stått i den här kammaren under sex och ett halvt års tid. Jag har hört många löften om vilka förmågor som ska vara på plats vid vilka tidpunkter.

I försvarsbeslutet 2004 nämnde Försvarsmakten att det skulle bli en tillfällig nedgång när det gällde de marina uppgifterna för helikoptervapnet. I dag vet vi att förmågan att från helikopter jaga ubåtar är någonting som vi återigen kommer att klara någonstans 2018.

I februari 2008 lovade Försvarsmakten att helikopterflygtiden i försvaret skulle öka med 50 procent under förra året. Ökningen blev två procent.

Alla kan vi historierna om helikopter 14 och helikopter 10 B, Medevachelikoptrar och nya stora helikoptrar till Försvarsmakten. År efter år skjuts de tidpunkter när de här plattformarna ska vara operativa framför oss.

Leni Björklund utställde många löften till mig i den här kammaren. Till exempel lovade hon att Visbykorvetterna skulle vara operativa 2008. Vi skriver nu 2009, och vi vet att det fortfarande förmodligen återstår år innan dessa nya fartyg är operativa.

Jag skulle kunna fortsätta den här uppräknningen länge, men jag ska först avslöja att jag har en uppriktig kärlek till det svenska stridsflygplanet JAS Gripen. Det är ett av världens mest moderna flygplan. Det faktum att Sveriges skattebetalare i dag investerat uppemot 120 miljarder i detta flygplan är också ett uttryck för den kärleken.

Men, herr talman, äkta kärlek får aldrig vara kravlös kärlek. Ett flygvapen är ett system av system. Det handlar inte bara om plattformar. Det handlar om sensorer, om beväpning, om ledning och mycket annat som måste fungera för att vi ska få full effekt av denna resurs.

Jag kan konstatera att den kritik jag har framfört bland annat när det gäller beväpning nu bekräftas av Försvarsmakten. Man säger: Det finns tydliga begränsningar när det gäller radarjaktrobotar, när det gäller förmågan till precisionsbekämpning av markmål, när det gäller spaningsförmågan.

Sedan i fredags vet vi också att vi inte har någon förmåga att hemligt och säkert leda våra nya stridsflygplan från marken.

Det är snart 40 år sedan vi senast hade en generell luftförsvarsutredning i det här landet. Nu är det hög tid, herr talman, att vi på nytt genomlyser det som är den absolut viktigaste hörnstenen i den svenska försvarsförmågan.

Anf. 5 ELSE-MARIE LINDGREN (kd):

Herr talman! Jag tycker att det är ett bra sätt att kunna debattera försvarspolitik här i kammaren och inte bara via massmedierna, så jag tackar Peter Rådberg för det här initiativet.

Krig och konflikter mellan såväl enskilda människor som stater uppstår till följd av människans ofullkomlighet. Vår rädsla för det okända, girighet, avund, maktlystnad, prestige och så vidare är ofta orsaken till att konflikter växer och övergår i krigssituationer.

En framgångsrik säkerhets- och försvarspolitik bygger på tidiga varningssystem och förhindrar och förebygger att konflikter leder till våldshandlingar och förmår att lindra konsekvenserna. Och vi vill skydda människors liv, frihet och egendom, såväl i vårt eget land och i vårt närområde som långt bort.

Vi lever i dag i en gränsöverskridande värld. Sverige är en kugge i strävan efter fred och frihet, men vi är också starkt beroende. Detta är en viktig parameter i den nu framväxande svenska försvarspolitik. Vi har alla ett ansvar för våra medmänniskor, oavsett om de befinner sig i Sverige, i Europa eller i övriga världen. Solidaritet, medmänsklighet och omtanke känner faktiskt inga gränser.

Tillgänglighet, snabbhet och flexibilitet blir nyckelord för försvarets möjligheter – och jag skulle vilja lägga till ytterligare ett nyckelord, och det är uthållighet – att möta hot mot svenska intressen inom nationen likaväl som utanför dess gränser.

Sveriges försvarsförmåga styrs inte av antalet stridsvagnar, kaserner eller värnpliktiga utan av den militära förmåga och effekt som fås ut av dem och det insatsförband som byggs på dem.

Genom insatserna utvecklar vi den nödvändiga förmågan att samverka med andra länder. Och inom alliansen är vi övertygade om att vårt försvar inte bara kan bygga på övning, utan det måste också testas i verkligheten där det också gör stor nytta för fred och frihet för andra.

Herr talman! Nationella styrkor utvecklas inom hemvärnet. Dessa kan ju verka såväl i fred som i kris och i krig. I enheterna ingår förutom personal som genomgått värnpliktsutbildning en stor del specialister, rekryterare och utbildare av frivilliga försvarsorganisationer.

Hemvärnet behövs och är efterfrågat, och jag är övertygad om att de nationella skyddsstyrkorna i hemvärnet kommer att fortsätta att vara en lika, eller ännu mer, efterfrågad resurs i framtiden. De kommer att fortsätta att lösa det som de är bra på. Men vi får heller inte glömma bort den stora idéburna frivilligheten i vårt land eller ha en nedvärderande syn på frivilligorganisationer och deras resurser.

Det är värt att tänka på att det kan finnas nackdelar när man hela tiden eftersträvar att integrera det militära försvarets behov med civil beredskap.

Försvarsmaktens uppgift är att med väpnad styrka kunna försvara Sverige och delta i internationella insatser vid behov. Det ställer bestämda krav på utbildning och utrustning. Detta leder till höga kostnader som kanske inte alltid är nödvändiga i samhällets övriga krishantering.

Det måste givetvis finnas en utvecklad samverkan mellan Försvarsmakten och det civila samhället. Och jag vill här ge möjligheten till en utredning om att låta hemvärnet, de nationella skyddsstyrkorna, bli en egen myndighet.

Genom försvarssamarbete med andra länder stöds också den svenska försvarspolitiken, som syftar till fred och frihet. Svenska militära insatser ska genomföras först efter självständiga svenska beslut. Krisen måste mötas med politikens alla preventiva möjligheter.

Den bästa förutsättningen för att undvika väpnade konflikter är att främja respekten för de mänskliga rättigheterna och säkra en demokratisk samhällsbyggnad. Dessa grundvärden måste ständigt erövrats och försvaras.

Uppstår en situation i andra delar av världen ser vi det som en fantastisk möjlighet att kunna hjälpa till med de resurser vår försvarsmakt har att erbjuda. Våra soldater och vår försvarsmateriel skapar säkerhet och trygghet i vår omvärld för att utvecklingsinsatser och tillväxt ska ges möjlighet – utan utveckling ingen säkerhet.

Herr talman! Vi behöver säga det om och om igen. Inga förband ska läggas ned nu. Inga nedläggningar av organisationsenheter inom grundorganisationen sker under innevarande mandatperiod.

Jag vill vara övertydlig, för den debatt som har förts i medierna av oppositionen är ibland farligt missvisande. Mycket av det som vi kom fram till i Försvarsberedningen i enighet arbetas nu in i inriktningspropositionen om försvarets långsiktiga utveckling.

Stora förändringar är att vänta. Därför behövs det kontrollstationer på vägen så att Försvarsmakten håller rätt kurs.

Anf. 6 GUNILLA WAHLÉN (v):

Herr talman! Regeringens brist på handlingskraft och beslutsförmåga inom försvars- och säkerhetspolitiken har skapat försämrad tilltro såväl hos befolkningen som hos Försvarsmakten. Det är mycket allvarligt.

Oenigheten inom alliansen om hur framtidens försvar ska formas hotar att urholka såväl Sveriges ekonomi och personalförsörjning som kompetens och försvarsförmåga inom Försvarsmakten. Splittringen mellan allianspartierna skadar allvarligt vår freds- och säkerhetspolitik, enligt vår mening i Vänsterpartiet.

Allianspartierna är inte eniga om hur personalförsörjningen ska lösas. Mantrat som präglat den moderat- och folkpartistyrda försvars- och säkerhetspolitiken är att vår försvarsmakt ska anställa tusentals soldater, yrkessoldater. Unga män och kvinnor ska anställas, utbildas och tjänstgöra i krig och konflikter under Nato- eller EU-befäl.

Det hotbildsstyrda försvaret ska omvandlas till ett viljestyrt försvar eller ett både-och. Alliansregeringens viljestyrda försvar består i att skapa ett elitförsvar med personal som ska tränas och utbildas på ett fåtal orter i Sverige. Det handlar om elitförband, stridsgrupper som med kort varsel ska stå till EU:s och Natos förfogande. Det hotbildsstyrda försvaret ska ge oss en stående yrkesarmé som snabbt kan sättas in och försvara vårt eget territorium.

Mantrat är att plikten ska vara vilande tills det finns ett hot om väpnad konflikt på vårt territorium. De allvarliga hot som finns i närtid beskrivs av en enig försvarsberedning: konsekvenser av klimatförändringar, pandemier, allvarliga olyckor som ger avbrott i energiförsörjning och miljökatastrofer i Östersjön. Dessa hot vill alliansen möta med kontrakt-sanställda soldater vars huvuduppgift är att delta i väpnade konflikter, beväpnade för att möta den högsta konfliktnivå som finns i världen. Mantrat är att ett försvar som vilar på en grund i plikt inte fortsättningsvis kan utbildas till ett försvar av vare sig vårt eget territorium eller vår säkerhet i fjärran länder.

Alliansregeringen med Moderaterna och Folkpartiet i spetsen vill kraftigt reducera vårt hemvärn och skapa nationella skyddsstyrkor vars huvudsakliga uppgift är att – ja, vadå?

Herr talman! Alliansregeringen är splittrad. De olika borgerliga politiska partierna ger helt olika besked om de nationella skyddsstyrkornas och frivilligorganisationernas framtida roll inom försvars- och säkerhetspolitiken.

Vänsterpartiet menar att det svenska hemvärdet i dag är vår bäst fungerande nationella insatsstyrka med ca 35 000 soldater. De är insatsberedda två timmar efter larm. Deras viktigaste uppgift är att skydda samhällets infrastruktur mot sabotage. Men mycket av det som hemvärdet gör i praktiken är att hjälpa nödställda civila, att gå skallgång när människor försvunnit eller att släcka skogsbränder.

För att motverka denna trend har organisationen på försök haft ett antal direktutbildningar utan krav på militär grundutbildning. De har visat sig vara lyckade. De har även bidragit till att könsfördelningen inom hemvärdet har blivit mycket jämnare än tidigare.

Prot. 2008/09:75

23 februari

*Särskild debatt om
försvarspolitiken*

Vi i Vänsterpartiet kan krasst konstatera att regeringen har misslyckats kapitalt med att nå en rimlig fördelning mellan kvinnor och män inom Försvarsmakten. Är försvarsministern beredd att i kommande proposition sätta upp mätbara mål för hur vi ska kunna rekrytera och anställa fler kvinnor inom försvaret?

Herr talman! Vänsterpartiet menar att vår framtida försvarsförmåga måste grunda sig inifrån och ut. Pendeln har slagit för långt till förmån för ett internationellt insatsförsvar. Det är hög tid att vända den utvecklingen.

Försvaret bör ha beredskap och organisationsstruktur till höjning av insatsförmågan, dels snabbt, dels successivt under längre tid, samt kunna stödja samhället i krishändelser.

Regeringens framtida försvarspolitik måste tillvarata och upprätthålla den erfarenhet och kompetens som vår försvarsmakt byggt upp under flera generationer under skiftande hotbilder och internationella kriser. Förtroendet för vår förmåga att skydda vårt territorium och försvara oss mot integritetskränkningar måste förstärkas.

Ge även i framtiden våra soldater kunskap om krig i svenskt klimat, under våra förhållanden! Nedmonteringen av garnisoner och hemvärn som finns tillgängliga i hela landet måste upphöra. Självklart ska vi behålla kunskap om försvar i subarktisk miljö i Norrland och den svenska fjällvärlden i Arvidsjaur. Det lär man sig inte i Afghanistan. Vår Östersjökust försvaras bäst av militär och kustbevakning som finns i Bottenhavet, i skärgården och på Gotland, inte i isfritt vatten som Medelhavet och på USA:s östkust.

Vänsterpartiet menar att alla delar av vår försvarsorganisation måste samtränas och samarbeta med varandra, såväl hemma inom vårt eget territorium som i de missioner som vi deltar i i andra länder.

Anf. 7 PETER RÅDBERG (mp):

Herr talman! Miljöpartiet har begärt den här extra försvarsdebatten på grund av den senaste tidens turbulens mellan regeringspartierna om försvarets framtida inriktning och försvarsministerns uttalande om att Sveriges hotbild är förändrad på grund av tredagarskriget mellan Ryssland och Georgien i höstas.

Jag kan också inledningsvis konstatera att visst finns det klara sprickor i regeringen. Det har vi hört redan nu. Else-Marie Lindgren vill inte lägga ned något förband över huvud taget. Allan Widman har en äkta kärlek till sina JAS Gripen. Jag ska återkomma till den kärleken i min andra kommentar.

Två veckor innan Försvarsmakten skulle lämna in sitt planeringsunderlag till regeringen gjorde folkpartiledaren Jan Björklund ett utspel i Sälén om att han vill satsa stort på det nationella försvaret med hänvisning till Rysslands agerande i Georgien. Försvarsminister Sten Tolgfors säger å sin sida att situationen i Georgien och Rysslands roll i kriget har vägts in i den nuvarande försvarsberedningen och att det inte krävs några nya resurser till försvaret. Det sade han även i sitt tal här för några minuter sedan.

Det finns med andra ord flera politiska inriktningar inom regeringen samtidigt som frågetecknen ökar om regeringens politik i förhållande till uppgörelsen i Försvarsberedningen. När det gäller försvarsministerns ut-

talande om en ökad hotbild mot Sverige finns det ingen underrättelse-tjänst i världen som bekräftar att det finns någon ökad hotbild mot vårt land.

Försvarsministern har så sent som i månadsskiftet januari/februari i Ekot gått ut och använt de orden. Nu säger han här i talarstolen motsatsen.

Vad är det som gäller för försvarsministern? Är det en ökad hotbild mot Sverige, eller är det inte någon ökad hotbild?

Vi har också en försvarsberedning som säger samma sak, att vi inte har något hot mot Sverige under överskådlig tid. Försvarsministern underblåser de krafter som vill upprusta Sverige militärt utan att påvisa att det finns någon hotbild.

Samtidigt säger försvarsministern att han står bakom Försvarsberedningens analys. Vad är det som gäller? Är det den samlade Försvarsberedningens analys eller någonting annat som gäller?

Det här handlar naturligtvis om någonting helt annat än en ökad hotbild mot Sverige. Moderaterna känner att de börjar förlora kärnväljare till andra regeringspartier i försvarsfrågan och vill därför profilera sig.

Försvarsministern hade i somras den helt eniga Försvarsberedningen bakom sig när det gällde analysen av hur det framtida försvaret ska se ut, något som försvarsministern också tillstyrkte vid den tidpunkten. Försvarsberedningen belyste även oroligheterna i Kaukasus i sin rapport.

I dag, några månader senare, går Moderaterna ifrån Försvarsberedningen på punkt efter punkt och hänvisar när det gäller den ökade hotbilden mot Sverige till ett hemligstämplat protokoll. Man närmar sig därmed Folkpartiet som ju tar ett väsentligt steg tillbaka till det gamla invasionsförsvaret. Den här typen av politik skrämmar människor och får dem att tro att vi måste gå tillbaka till det gamla invasionsförsvaret.

Så sent som i somras, före konflikten mellan Ryssland och Georgien, lade regeringen betoningen just på internationella förmågor och förklarade att det innebär att förmågan och tillgängligheten ökar för att vid behov just värna Sverige. I dag, några månader senare, gör regeringen halt på grund av kriget mellan Ryssland och Georgien och börjar i stället prata om just det förstärkta nationella försvaret.

Det är för mig en gåta att man över huvud taget kan göra några säkerhetspolitiska analyser utifrån ett tredagarskrig i Kaukasus. På vilket sätt och med vilken logik kan man dra paralleller mellan kriget mellan Ryssland och Georgien och en ökad militär hotbild mot Sverige? Skulle Ryssland riskera hela den västeuropeiska marknaden som fram till finanskrisen har varit en stor del av den ryska ekonomiska tillväxten? Skulle man riskera det genom ett väpnat angrepp mot en EU-medlem omgiven av Natoallierade? Är det någon som på allvar tror att en sedan lång tid infekterad konflikt på Rysslands egen bakgård går att omsätta i vad som bör vara dimensionerande för svensk försvarspolitik? Ska en sådan föreställning få leda till att de senaste tio årens inriktning av det svenska militära försvaret till ett insatsförsvaret nu plötsligt får motsatt inriktning, från internationella insatser till ett mer svenskt territorialförsvaret?

Herr talman! Jag håller med om att Ryssland som land går åt fel håll på många områden. Vi har ett demokratiunderskott i Ryssland. Vi har ökad kriminalitet och miljöförstöring i Ryssland. Rysslands agerande i kriget mot Georgien fördömer vi med all kraft. Vi har en presidentmakt

Prot. 2008/09:75
23 februari

*Särskild debatt om
försvarspolitik*

som tar mer och mer makt över befolkningen på alla olika sätt. Men frågan är vilka slutsatser man ska dra av händelsen i Georgien och utvecklingen i Ryssland. Ska vi rusta upp och bygga skyddsmurar mot världen, som en del partier i regeringen vill, eller ska vi verka mer på den internationella arenan och bidra med ökad stabilitet?

Miljöpartiets väg framåt är att öka handeln och kontakten med bland annat Ryssland för att motverka att dessa negativa krafter får fotfäste i vårt område. Det går inte att föra kalla krigets politik i dag, på 2000-talet. Det kräver helt andra politiska beslut än i går. Det största hotet vi har i dag är, som jag sade, ökad miljöförstöring och grov kriminalitet med IT-sabotage. Dessa hot kan inte mötas med militära resurser. För detta krävs en helt annan politik.

Anf. 8 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Herr talman! Nej, Peter Rådberg, kriget i Georgien har inte vägts in i Försvarsberedningen. Den enkla anledningen är att kriget kom efter att Försvarsberedningen presenterat sin rapport. Däremot har slutsatserna vägts in i regeringens planeringsanvisningar, därför att efter kriget uppdaterade och fördjupade vi den säkerhetspolitiska analysen. Det är alltså inte fråga om ett protokoll, som Rådberg påstår.

En sak som är uppenbar för alla utom för Rådberg är att Ryssland har sänkt ribban för användning av militärt våld utanför det egna landet.

Jag noterade också att Anders Karlsson icke hade en stavelse om den egna politiken. Den finns icke. Det var tomt. Det var stopp. Det var slut. Socialdemokraterna lade ned 60 förband under sina regeringsår. Denna regering har inte lagt ned ett enda. Regeringens planeringsanvisningar utgår från oförändrade anslag. Oppositionen har inte en siffra gemensam.

Socialdemokraterna kräver att försvaret skärs ned med 5 miljarder de kommande åren och har dessutom miljardstora svarta hål i sin budget. Socialdemokraterna skär mer på försvaret än Vänsterpartiet för första gången i svensk politisk historia. Men Miljöpartiet tycker inte att det räcker. Man kräver 8 miljarder i nedskärning. Miljöpartiet vill spara på materiel som är det enda Socialdemokraterna vill värna. Socialdemokraterna överger, i stark kontrast till sin historia, den internationella solidariteten och skär kraftigt på Sveriges ansvarstagande för fred och säkerhet i världen. Miljöpartiet vill i stället öka internationella insatser. Därför skiljer det 13 miljarder mellan deras budgetar som de ska förhandla sig samman om.

Jag vill gärna se en bred överenskommelse om försvaret. Men vi är inte beredda att göra upp om oppositionen insisterar på kraftiga nedskärningar av Sveriges försvar. Ni måste släppa miljardslakten av försvaret för att en uppgörelse ska vara möjlig.

Mona Sahlin säger, hon har till och med skrivit det, att hon precis som sin partisekreterare står bakom Försvarsberedningens rapporter. De innebär dubblade internationella insatser, övergång till stående och kontrakterade förband, prioritering av lätta förband i armén och att ingen pliktpersonal ska finnas i framtidens insatsorganisation. Det är precis allt det som Anders Karlsson står i talarstolen och tar avstånd från. Han kallar det yrkesförsvar.

I budgeten i riksdagen gör Socialdemokraterna ingen som helst prioritering av den nationella försvarsförmågan. De skär 5 miljarder på försvaret och lyfter pengarna rakt ut ur försvarsbudgeten.

Regeringen stärker försvarsförmågan genom att skapa ett försvar som verkligen går att använda för insatser hemma, i närområdet och utanför närområdet. Det finns redan två sjupartiöverenskommelser i Försvarsberedningen. Det finns en i Pliktutredningen. Nu gäller det att se om Socialdemokraterna kommer att orka stå för ingångna överenskommelser. Allt annat vore direkt ansvarslöst av ett parti som aspirerar på regeringsmakten.

För att komma överens krävs besked om var oppositionen står enskilt och samlat. Vilken är er samlade oppositionslinje? När kommer era gemensamma besked? Vilka inspel vill ni i sak göra till propositionen, förutom att gnälla på regeringen? Vad är viktigt för Socialdemokraterna i det kommande arbetet? Vem talar för Socialdemokraterna? Vem är min samtalspartner i oppositionen?

Alliansregeringen kommer alltid att vara mer försvarsvänlig än den rödgröna röran. Glöm miljardbesparingar om ni vill vara med på en bred uppgörelse!

Anders Karlsson säger: Vi är för ett försvar enbart för internationella insatser. Vi nästan tredubblar försvarsförmågan för Sverige. En tredjedel är tillgänglig med Anders Karlssons arv, hela försvaret med alliansregeringens kommande proposition – samma förband hemma och borta för att få erfarna, effektiva, kunniga, välutbildade och välutrustade förband för Sverige och för internationella insatser.

Anf. 9 ANDERS KARLSSON (s):

Herr talman! Så kom det jag hade väntat på. Vad gör Socialdemokraterna? Jag kan notera att försvarsministern frågar om Socialdemokraternas försvarspolitiska inriktning. Den kommer, som jag har sagt alla gånger vi har debatterat detta, att redovisas i vår motion med anledning av regeringens försvarspolitiska inriktningsproposition. Det gäller fortfarande, Sten Tolgfors.

Jag vill också påminna Sten Tolgfors om att det, som jag sade i mitt inledningsanförande, inte framstår som helt tydligt vilken inriktning regeringen avser att välja. I Sälen sade ministerkollegan Björklund att han bland annat vill se en permanent militär närvaro på Gotland. Hur det blir med det får vi väl se. Det kanske kommer i den proposition som ska levereras den 17 mars.

Självklart kommer vi, som sagt, att redovisa vår inriktning i den motion som vi lägger fram efter den 17 mars när den försvarspolitiska inriktningspropositionen lämnats.

Därmed är det inte sagt att vi inte är beredda att sätta oss ned och tala om detta. Det allra bästa för Sverige skulle vara om Fredrik Reinfeldt använde sig av möjligheten att reda ut det försvarspolitiska trasslet innan det får oåterkalleliga konsekvenser. Många av de beslut som vi nu tycks planera är oåterkalleliga. Att fatta dessa beslut på en grund som är så fylld av en mängd osäkerheter och antaganden, som nu är fallet, är inte stabilt. Det ger inte ett långsiktigt hållbart försvar.

Prot. 2008/09:75
23 februari

*Särskild debatt om
försvarspolitiken*

Herr talman! Vi tror fortfarande att många av utmaningarna går att lösa om vi sätter oss ned över blockgränserna och resonerar. De samtal med socialdemokratin som Sten Tolgfors skryter om på sin blogg hoppas jag däremot att statsminister Reinfeldt inte förlitar sig på. Tolgfors bjöd in mig på en kopp kaffe för att informera om departementets arbete med propositionen. Jag hoppas verkligen att inga socialdemokratiska ministrar har föredragit 20 overheadbilder och kallat det för samtal. Jag var mycket noga med att understryka för Tolgfors att förhandlingar sker på partiledarnivå.

Med de förändringar som regeringen vill genomföra får vi ett försvar som fokuserar på internationella insatser och saknar uthållighet, där vår förmåga att möta nya hot allvarligt försämras och där de ekonomiska osäkerheterna är mycket stora. De är så stora att de vida överstiger de besparingar som oppositionen anser är möjliga. Det bästa för Sverige vore om vi byggde Sveriges försvar inifrån och ut, där vi utifrån Sveriges behov av nationellt försvar bidrar internationellt. Detta har Sverige gjort under socialdemokratiska regeringar, där över 115 000 soldater har deltagit i internationella insatser. Att då höra Tolgfors insinuera att socialdemokratin inte tar solidariskt ansvar mot krigshärdar i världen får ett löjets skimmer över sig.

Herr talman! Regeringen äventyrar Sveriges försvar med de dramatiska förändringar man vill genomföra. Med dessa förändringar får vi ett försvar som fokuserar på internationella insatser och saknar uthållighet, där vår förmåga att möta nya hot allvarligt försämras och där de ekonomiska osäkerheterna är mycket stora.

Herr talman! Vi socialdemokrater vill se ett försvar för framtiden som är modernt, effektivt och folkligt förankrat.

Anf. 10 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Det svenska försvarets omställning från invasionsförsvar till ett snabbare insatsberett försvar, i Sverige och i internationella fredsinsatser, lyfter också fram hemvärnets stora betydelse. Hemvärdet är en viktig del av försvaret och spelar också en stor roll vid kriser och katastrofer av icke militär art. Centerpartiet vill ha ett hemvärn över hela landet. Dess nuvarande numerär är ett bra riktmärke och förslaget om dess utveckling mot nationella skyddsstyrkor är intressant, liksom även tanken på ett hemvärn likt Danmarks Hjemmeværnet.

Den svenska försvarsbudgeten har länge legat runt 40 miljarder kronor. Den av finansministern förra året aviserade besparingen på försvarsmateriel på upp till 4 miljarder stannade vid 2,3 miljarder. Det är mycket positivt – inte minst efter Rysslands krig med Georgien – att riksdagen i december beslutade att låta nästan hela beloppet, 2,2 miljarder, stanna kvar i det svenska försvaret.

Vi har från Centerpartiet analyserat och diskuterat Sveriges försvarskostnader jämfört med länderna i vår omvärld. Ett av flera jämförelsemått som används är försvarskostnader i procent av respektive lands bruttonationalprodukt, bnp. Länderna i Nato har målsättningen att avsätta 2 procent av bnp till försvaret, men de flesta ligger lägre. EU:s länder avsetter i genomsnitt 1,75 procent. Sverige låg för två decennier sedan i topp bland de nordiska länderna med 2,5 procent av bnp men ligger nu lägst med under 1,3 procent av bnp.

Regeringens planeringsanvisningar till försvaret inför den kommande inriktningspropositionen anger en reallt oförändrad försvarsbudget för tiden fram till 2014 – inga ytterligare besparingar, alltså, vilket är positivt.

Mot denna bakgrund är de rödgröna partiernas olika budgetalternativ mycket anmärkningsvärda. Att det spretar kraftigt mellan Miljöpartiets ensidigt internationella inriktning och Vänsterpartiets närmast isolationistiska linje är en sak. Det är närmast patetiskt när v och mp kritiserar alliansen för splittring. Men när det gäller att skära ned det svenska försvaret drar oppositionen åt samma håll. Socialdemokraterna skär innevarande år ned vårt försvar mer än till och med Vänsterpartiet, och Socialdemokraterna anslår anmärkningsvärt nog minst pengar av alla partier i Sveriges riksdag till Sveriges internationella fredsinsatser. I treårsbudgeten avsätter v, s och mp mellan 4 och 8 miljarder kronor mindre till försvaret än Allians för Sverige.

Detta är djupt oroande.

Centerpartiet och Socialdemokraterna slår båda sedan mycket länge vakt om Sveriges militära alliansfrihet. Denna förutsätter en trovärdig försvarspolitik, en trovärdig försvarsbudget och trovärdiga internationella fredsinsatser.

Socialdemokraternas växande ambition att med sina rödgröna partner sänka Sveriges försvarskostnader riskerar därför att urholka trovärdigheten i Sveriges militära alliansfrihet.

Jag vill uppmana Socialdemokraterna till besinning; tänk om i era ogenomtänkta nedskärningar av Sveriges försvar tillsammans med partier vars försvarspolitiska trovärdighet kunde vara bättre.

Anf. 11 ALLAN WIDMAN (fp):

Herr talman! Anders Karlsson, Gunilla Wahlén och Peter Rådberg kan vara alldeles lugna. Det kommer självklart att vara en helt enig försvarsproposition som kommer att läggas på riksdagens bord den 17 mars, men jag tycker att det samtidigt är bra att vi får en fri och ganska förutställningslös diskussion om vårt försvar. Det är något som under lång tid har saknats i Sverige och som jag tror har gjort att det förändringstryck som skulle kunna utövas från den politiska sidan inte har blivit av.

Anders Karlsson berättar om hur förtroendet för det svenska försvaret och den förda försvarspolitiken minskar. Gunilla Wahlén berättar om alla hemskheter som den borgerliga regeringen planerar vad beträffar numrären i hemvärnet och nedläggning av garnisoner.

Vilka partier och vilka politiker var det som förde det svenska försvaret till den position och till den situation som försvaret i dag befinner sig i? Vilka var det som avvecklade det fasta kustartilleriet? Vilka var det som såg till att en av tre yrkesofficerare inte är krigsplacerad i dagens insatsförsvar? Vem var det som upphörde med den territoriella försvarsplaneringen? Vilka var det som avvecklade repetitionsövningarna och därmed underminerade värnpliktssystemet? Vilka var det som upplöste brigaderna och så vidare?

Anders Karlsson och Gunilla Wahlén: Jag vet vilka det var som svarade för resan dit där vi befinner oss i dag. Jag hade gärna lyssnat på kritiken om hur vi behöver fler garnisoner och ännu fler hemvärnsförband, men jag kan bara som alla andra konstatera att inte vare sig Social-

Prot. 2008/09:75
23 februari

*Särskild debatt om
försvarspolitiken*

demokraterna eller Vänstern är beredda att betala för ett svenskt försvar. I Socialdemokraternas fall handlar det om besparingar på 5 miljarder. Vad värre är att trots att man inte är beredd att betala är man inte heller intresserad av kollektiv säkerhet, nämligen att Sverige ska fördjupa sitt försvars- och säkerhetspolitiska samarbete med både EU och Nato. Det blir inget kvar.

Jag menade vad jag sade, Peter Rådberg. JAS Gripen är ett av världens mest moderna stridsflygplan. Vi kommer inte att på mycket lång tid behöva byta ut detta mot ett annat. Men det är viktigt, till och med fundamentalt, att vi har beväpning, ledning, flygtid och fungerande sensorer.

Jag känner en uppriktig oro när den här riksdagen har varit med och fattat ett beslut om att bara ha de allra senaste versionerna av JAS Gripen, nämligen C/D-versionerna. När vi fattar detta beslut får vi ingen information om att det kräver ett nytt ledningssystem. Jag hävdar, herr talman, att detta nya ledningssystem har en prislapp i miljardklassen.

Finns det fler saker som vi inte fått veta när det gäller vårt flygvapen?

Jag upprepar förslaget om att en generell luftstridsutredning bör tillsättas, något som vi i det här landet under en alltför lång tid varit utan.

Slutligen vill jag ge Peter Rådberg rätt på en punkt: Rysslands framtid är inte ristad i sten. Det finns fortfarande en möjlighet också till en mer positiv utveckling där än den vi nu ser. Men jag instämmer helt i Peter Rådbergs beskrivning. Ja, de fria massmedierna försvinner. Ja, det finns ingen fungerande opposition. Ja, tröskeln för militärt våld tycks sänkas undan för undan.

Detta är i sig inte hot, men det skapar en osäkerhet, Peter Rådberg, om vad framtiden innehåller. Den har både du och jag ett ansvar att ta höjd för.

Anf. 12 ELSE-MARIE LINDGREN (kd):

Herr talman! Anledningen till den här debatten var ju enligt Peter Rådberg att det finns en turbulens inom regeringen, att vi har olika meningar. Jag vill bara understryka vad tidigare talare har sagt och säga att jag tror att den största turbulensen ändå finns inom oppositionen här och nu. Jag tror också att svenska folket är väl medvetet om det. Dessutom är jag övertygad om att vi när vi i vår lägger fram vår proposition kommer att ha en stor enighet. Det är bra att vi i förväg också diskuterar och har lite olika åsikter så att vi tillsammans kan bryta dessa.

Enligt Peter Rådberg har jag sagt att inga nedläggningar av organisationsenheter inom grundorganisationen ska ske under den här mandatperioden. Det säger inte bara jag utan det sade faktiskt våra partiledare i ett tidigt skede så det är inget nytt som skulle förorsaka den här debatten.

Jag menar att den enskilt viktigaste utmaningen för oss och för Försvarsmakten är att nu på bästa sätt kunna lösa ut frågan om personalförsörjningen. Jag vill här bara framhålla att det delbetänkande som Pliktutredningen avlämnat inte betyder att vi, som många vill framhålla, har lämnat värnplikten. Det är inte så att vi inte ska ha någon värnplikt kvar i Sverige.

Vad vi har kommit överens om – jag sitter faktiskt med i Pliktutredningen – är att vi inte ska tillämpa värnplikten nu under fredstid. Likväl finns den kvar som en grundbult för den svenska Försvarsmakten och för vår försvarsförmåga.

Nu pågår diskussioner, och Pliktutredningen fortsätter sitt arbete. Jag tror att vi gör klokt i att också se hur våra grannländer har gjort och hur de har utvecklat sin försvarsförmåga när det gäller värnplikt och kontraktsanställda.

Det vi eftersträvar – alla måste vi göra det – är att få personell kvalitet. Huvudsaken för oss är att leverera det.

Det behövs också en sund ekonomi inom Försvarsmakten och en kontinuerlig uppföljning. Jag tycker att detta är oerhört viktigt. Precis som alla andra myndigheter – och för den delen också företag – behövs det en kontinuerlig uppföljning. På så vis kan vi få den tillgänglighet, snabbhet och flexibilitet men också, vill jag säga, uthållighet som vi vill att försvaret ska ha. Det är vi alla överens om.

För vårt framtida försvar behövs det en sammanhållen syn på verksamhetsledning och ekonomi. Jag tror också att vi gör klokt i att inte alltför snabbt räkna hem rationaliseringsvinster. Vi kristdemokrater är fast beslutna att ha ett effektivt försvar av Sverige för trygghetens skull.

Anf. 13 GUNILLA WAHLÉN (v):

Herr talman! I mitt förra inlägg talade jag om regeringens olika mantran när det gäller försvarspolitiken. Man har skapat ett mantra när det gäller försvarsmateriel: Vi ska köpa från hyllan – vi ska sluta egenutveckla och själva tillverka den försvarsmateriel vi behöver.

Ja, även inom detta område ska vi ut på den globala marknaden och köpa de varor vi behöver. Problemet är bara att det inte finns några hyllor att köpa från. Vi kan konstatera att vår förmåga att exempelvis köpa helikoptrar för eget bruk i pågående missioner, exempelvis i Afghanistan, är ett fiasko.

Efter flera år med leveranslöften har vi fortfarande inte fått de helikoptrar som vi efterfrågat och som vi så väl behöver. Vi har ett överskott på JAS-plan, och tydligen har även fel kommunikationssystem beställts. Vi har en rad olika myndigheter inom försvaret som köper, säljer och underhåller vår materiel. Detta kostar våra skattebetalare miljardbelopp helt i onödan. Även inom detta område är allianspartierna splittrade.

När ska ni bli överens om en materielinköpspolicy? Nyss hörde vi att en luftfartsutredning kanske ska tillsättas. Jag tror att det finns många saker som ni funderar på att utreda; ni kommer ju inte överens om vilken policy ni ska ha.

Jag hoppas att den kommande försvarspropositionen ger oss en fungerande materielförsörjningsplan. Vår budget medger inte fler fiaskon och felköp. Vi måste ha råd att utbilda folk och att öva vår förmåga såväl på marken som till havs och i luften.

En personalförsörjning med direktanställda och kontraktspersonal ger en insatspersonalstyrka som är bara drygt hälften så stor som hela den svenska poliskåren. Såvitt jag förstår är Försvarsmakten den enda myndigheten som i dagsläget planerar att nyanställa tusentals medarbetare. Andra myndigheter, kommuner och landsting – ja, hela arbetsmarknaden i övrigt – varslar och minskar sina personalstyrkor.

Vänsterpartiet menar att Sverige måste slå vakt om och säkerställa den militära alliansfriheten. Vi kan inte vara, och ska inte vara, underkastade och beroende av Natos skydd för att klara vårt land. Vi måste bibehålla full handlingsfrihet, full frihet att agera efter vår övertygelse. Vårt

bidrag till stabilitet i vår region och omvärld ska inte gå via ett Natomedlemskap.

Vi måste samverka med FN och utnyttja diplomatin samt träffa överenskommelser mellan nationer så att vi kan bidra till fred och säkerhet. Regeringens tydliga splittring i Natofrågan hotar inte bara vår säkerhetspolitik. Regeringens handlingsförlamning och totala brist på ansvarstagande när det gäller inriktningsbeslut om det svenska försvaret under de senaste två åren har skapat en försvarsmakt i ekonomisk obalans.

Högljudda utspel från regeringspartiernas försvarspolitiker och partiledare har skapat en låg tilltro såväl hos befolkningen som inom Försvarsmakten och frivilligorganisationerna.

Anf. 14 PETER RÅDBERG (mp):

Herr talman! Den här debatten handlar om vilken väg Sverige framdeles ska ta. Ska vi gå Försvarsberedningens väg, eller ska vi gå någon annan väg? Ska vi gå Björklunds väg – man vill ju öka det nationella försvaret?

Ni lägger väldigt stor kraft på och försöker prata om hur splittrade de gröna är. Också jag kan stå här och prata om splittringen bland de borgerliga, men jag ska i stället prata mer om vad Miljöpartiet vill när det gäller vilken väg vi framdeles ska gå.

Jag är glad över att du, Allan Widman, ändå säger att du delar synen på Ryssland. Som jag sade i mitt första inlägg här är frågan vilken väg man ska välja. Ska man välja att behålla de 100 JAS-planen, något som du säkert föreslår? För några månader var du inne på 70 plan. Jag vet inte om Folkpartiet har ändrat sig där.

Man ska väl ha försvaret utifrån den hotbild som finns, ingenting annat. Jag känner att det mer blir diskussion om sysselsättning och väljar-sympatierna som får styra det hela, och det tycker jag är oroande.

Sten Tolgfors pekar på mig och säger: Ryssland har sänkt ribban. Ja, jag kan hålla med om det. Jag håller med om detta, och det sade jag också. Frågan är vilka slutsatser Sten Tolgfors drar av att Ryssland har sänkt ribban. Jag drar inte slutsatsen att vi ska backa hem för att rusta upp och bygga murar mot Ryssland, jag gör precis tvärtom. Jag tar inte till 50-talspolitiken utan 2000-talspolitiken, och jag vill föra en dialog med Ryssland. Jag vill öka handeln med Ryssland, jag vill se till att hjälpa Ryssland och på så vis skapa någon form av stabilitet just i vårt område. Den andra vägen är stängd. Den andra vägen skapar mer problem än säkerhet.

Som Staffan Danielsson sade vill vi spara miljarder. Ja, det är helt riktigt. Men vi utgår från vår analys, utifrån vad vi ska ha försvaret till. Vi vill inte ha 137 JAS-plan som vi har just nu, utan vi vill ha 100 som riksdagen har beslutat om. Ska de upprustas till C/D-nivå? Vad kostar detta, Staffan Danielsson?

Vi vill ha ett försvar som gör att vi kan vara ute på internationell basis, men där vill Försvarsmakten dra ned med 6 500 personer enligt det förslag som nu föreligger. Vad säger Staffan Danielsson och de borgerliga partierna om detta? Ska man tillstyrka det eller inte? Vi vill satsa på soldater som ska vara ute i tjänst, för det är på så sätt man kan värna

freden och tryggheten, inte genom att backa hemåt. Jag tror att det är helt fel väg att gå.

Försvarsmakten har alldeles nyligen lämnat underlag till regeringens inriktningsproposition som ska presenteras den 17 mars. Förslaget som regeringen har fått är mycket underfinansierat och bygger på många antaganden. Flera av dessa är enligt vårt sätt att se orealistiska. Någon prioritering finns inte i Försvarsmaktens underlag. Björklund har deklarerat att han vill göra stora satsningar på försvaret. Frågan är vad regeringen som helhet vill.

Man ska uppgradera 100 JAS-plan till C/D-nivå. Det har i och för sig riksdagen redan fattat beslut om. Men det finns ingen finansiering för detta, och då vill jag kasta tillbaka bollen till de borgerliga ledamöterna som säger att det inte finns någon finansiering i de grönas förslag. Var finns finansieringen i Försvarsmaktens beslut? Jag skulle vilja se en balanserad budget den 17 mars.

Anf. 15 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m):

Herr talman! Det som krävs nu är en tydlig finansiering och en genomförbar ny inriktning för det svenska försvaret, som ger mer effekt för pengarna, en ökad försvarsförmåga genom ett försvar som faktiskt är tillgängligt och användbart här och nu för insatser i Sverige, i närområdet och utanför närområdet. Regeringen kommer att presentera ett sådant förslag i inriktningspropositionen.

Önskelistor försvarar inte Sverige. Förslag som ingen kan finansiera försvarar inte Sverige. Förslag som inte går att genomföra försvarar inte Sverige. Kritik av det försvar som vi har i dag, det försvar vi hade i går och alla förslag till framtida riktning av försvaret försvarar inte heller Sverige. En återgång till det gamla invasionsförsvaret värnar inte Sverige mot dagens hot, allra minst försvarar oppositionens mångmiljardnedsänkningar Sverige.

Jag har inte hört några resonemang alls från oppositionen om det som hela vår debatt borde handla om, nämligen en stärkt försvarsförmåga. Det handlar om allt annat.

Planeringsanvisningarna i regeringens riktning för det nya försvaret, förhandlade och beslutade av hela regeringen, utgår från oförändrade försvarsutgifter. Det ska ställas i relation till oppositionens mångmiljardnedsänkningar. Nu förhandlar vi klart propositionen och kalibrerar förslagen, och sedan får alla gärna delta i debatten med tillkommande förslag och finansiering.

Jag noterar att Anders Karlsson gör en dygd av att inte tycka något om någonting. Han ska ge besked om sin politik efter det att propositionen har lagts fram. Hur sjutton ska man då kunna göra upp om någonting? Jag noterar att han till TT särskilt underströk att han har varit hos mig men att han inte hade gett svar på någon som helst fråga. Detta är alldeles tydligt, precis så är det.

Om Socialdemokraterna bara står för de uppgörelser som är ingångna i Försvarsberedningen finns det grund för en långsiktig lösning för Sverige. Men den ska inte bygga på kraftiga nedsänkningar, och den ska fokusera på ökad försvarsförmåga för Sverige.

Prot. 2008/09:75
23 februari

*Särskild debatt om
försvarspolitik*

Anf. 16 ANDERS KARLSSON (s):

Herr talman! Dagens debatt har inte på något sätt rätat ut de många frågetecken som jag tog upp och nämnde i mitt inledningsanförande. Tolgfors talar om att vara med internationellt och yrkessoldater, Widman om upprustning av Gotland. Else-Marie Lindgren säger att inga förband ska läggas ned före valet och mer till hemvärnet.

Trots detta har förutsättningarna för breda överenskommelser aldrig varit så goda som de är denna gång. I grunden finns Försvarsberedningens rapport som samtliga partier ställt sig bakom. Denna är dock ingen kokbok utan snarare en inriktning där vi skriver i vilken riktning försvaret bör gå, men inte hur exakt det ska utformas. Den innehåller inte heller några ekonomiska beräkningar. Dessutom innebar bland annat Georgienkriget att det lackmustest som Försvarsberedningen talar om gav utslag. Försvarsberedningen är därför att betrakta som ett gott första steg på väg mot en bred försvarspolitisk uppgörelse. Men det kan inte vara den ena eller den andra sidan, utan det måste vara försvarsministern, som tar det första steget.

Vi har understrukit att det enda vi inte kan förhandla om är Sveriges militära alliansfrihet. Det är inte aktuellt för Sverige att ingå något Nato-medlemskap, men vi ser gärna ett nära samarbete mellan de nordiska länderna inom ramen för den militära alliansfriheten.

Herr talman! Tyvärr kan vi konstatera att regeringen hittills valt att gå vidare med sin tolkning av hur Försvarsberedningens slutsatser ska utformas i praktisk försvarspolitik utan att ha en fortsatt dialog med oppositionen. Detta är att beklaga. Den utsträckta handen finns kvar, Tolgfors. Tala med statsminister Reinfeldt och säg att Mona Sahlin är beredd att sätta sig ned i partiledaröverläggningar för att reda ut Sveriges framtida försvar! Försvars- och säkerhetspolitiken är för allvarig för att politiseras.

Anf. 17 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Diskussionen om det svenska försvarets inriktning och utformning kommer att fortsätta, som det ska vara i en demokrati. Riksdagen kommer inte att bli överens om försvarsbudgetens storlek, men jag vill uppmana Socialdemokraterna att besinna sig i sin fortsatta nedskärning av det svenska försvaret, inte minst i ljuset av det som vi är överens om, trovärdigheten i Sveriges militära alliansfrihet. Tänk om och följ regeringen i stället för att vänslas med Vänsterpartiet och Miljöpartiet om hårdbantningen av det svenska försvaret!

Vad gäller den kommande propositionen om försvarets långsiktiga inriktning är det min, Centerpartiets och alliansens självklara förhoppning att den breda samsynen från Försvarsberedningen, som kommer att prägla propositionen, ska leda till ett brett förankrat riksdagsbeslut.

Efter detta inriktningsbeslut återstår flera viktiga beslut om till exempel personalförsörjningens närmare utformning och myndighetsstrukturens utformning. Den fortsatta omvärldsutvecklingen måste följas noga, framför allt gäller det Ryssland. Det växande samarbetet inom Norden och på andra håll kommer att kräva fördjupade analyser, och det kan givetvis finnas anledning att som hittills förankra detta på ett brett parlamentariskt sätt.

Det svenska försvaret berör oss alla, och beslut om dess utformning och förutsättningarna för de svenska män och kvinnor som engagerar sig för vårt lands fred och säkerhet i Sverige och på internationella fredsmissioner bör helst ha ett brett stöd i Sveriges riksdag.

Prot. 2008/09:75
23 februari

*Särskild debatt om
försvarspolitiken*

Anf. 18 ALLAN WIDMAN (fp):

Herr talman! Försvarsberedningen var enig på väldigt många punkter. En av dessa punkter, Anders Karlsson, gällde ekonomin de kommande åren. Försvarsberedningen ställde sig bakom de ramar som tidigare hade beslutats här i riksdagen. Bara veckor efter det att Försvarsberedningens betänkande kom valde du och dina partikamrater att inta en helt annan hållning när det gällde den framtida ekonomin för försvaret.

Den punkt som Försvarsberedningen inte blev enig om gällde bland annat synen på Sveriges säkerhetspolitiska identitet. Det är allmänt bekant att Folkpartiet anser att vi borde fördjupa vårt samarbete med bland annat Nato och att detta skulle skänka oss en mycket större trygghet än den som vi kanske till och med av egen kraft kan åstadkomma.

Det är också allom bekant att något sådant beslut inte finns och inte är aktuellt den här mandatperioden, utan Sverige förblir militärt alliansfritt. I det läget, i detta att man är militärt alliansfri, finns ett påstående om att man ska klara alla försvarsuppgifter själv. Det ställer väldigt höga krav på de försvarspolitiker som sitter i Sveriges riksdag att då se till att vi får maximal effekt av varje krona som går in i vår försvarsbudget.

Gunilla Wahlén sade att bland andra folktoppartistiska försvarspolitiker gör uppmärksammade utspel som skakar om den folkliga tilltron till försvaret. Jag tror att det är min skyldighet att granska vad de 38–40 miljarder som vi varje år använder för det militära försvaret används till, hur de används och vilken effekt de får. Och jag tror att om vi slutar upp att vara eniga på den punkten är vi på väg att anträda en mycket farlig väg.

Anf. 19 ELSE-MARIE LINDGREN (kd):

Herr talman! Jag hade väntat mig att Gripendiskussionen skulle komma upp när Peter Rådberg begärde den här debatten. Därför förberedde jag mig, och jag funderade – och jag vill säga att det är en personlig reflexion – utifrån de miljöpartister som jag känner hemma och runt omkring i Sverige. De pratar ju alltid om att förvalta jordens resurser. Det är en oerhört viktig ideologi för er miljöpartister, och jag är tilltalad av den.

Då kan man fundera på hur ni tänker i Miljöpartiet. När vi nu har ett antal Gripenplan, varför då inte se till att vi använder dem på bästa sätt i stället för att inom några år kanske få köpa ett helt nytt flygvapensystem? Jag undrar lite grann hur ni funderar över det.

Själv pratar jag väldigt mycket om vintage och second hand. Det är väldigt populärt ute i våra orter där det finns flera sådana butiker. Jag tycker att det är ett bra sätt att ta vara på det som man har. Det gör jag själv. Jag går ofta ned till min klädkammare för att se vad jag kan använda mig av.

Min fråga till Miljöpartiet är: Vill ni ha ett flygvapen kvar? Den frågan kan inte Peter Rådberg besvara här och nu. Men vid ett annat tillfälle

skulle jag vilja få veta om ni vill ha det kvar och om ni vill ha en försvarsmakt kvar. Det skulle vara intressant att veta hur Miljöpartiet tänker.

Till slut: Vi kristdemokrater ser gärna en bred överenskommelse. Det har vi varit med om förr, och vi jobbar alltid för det i alla sammanhang. Min sista fråga är: Vem ska vi förhandla med, och vad ska vi förhandla om?

Anf. 20 GUNILLA WAHLÉN (v):

Herr talman! Riksdagens talarstol är ett alldeles utmärkt forum för att debattera försvarspolitik och olika inriktningar på försvarspolitiken, så det tycker jag att vi ska fortsätta med. Det går även att ha partiledaröverläggningar om försvarspolitiken, men jag tar tillfället i akt att diskutera den i den här debatten. Precis som Allan Widman sade har vi olika synpunkter och vi ska debattera vår försvarspolitik.

Det är naivt av försvarsministern att tro att Sverige försvaras bäst med svenska militära styrkor utomlands. Jag menar att vi ska sluta med miljardinvesteringar i flygbaser och truppförstärkningar i andra länder. Här finns det miljardbelopp att hämta.

Natokramare och EU-militärhetsare som Bildt, Björklund, Tolgfors och Widman måste ta ansvar för säkerhetspolitiken. Vi ska delta i fredsbevarande styrkor och inte i Natos och EU:s stridande styrkor. Vart har alliansfriheten tagit vägen i vår utrikespolitiska debatt? Det är bra att vi får diskutera det här i kammaren.

Jag menar också att vi ska prioritera att utbilda minst 15 000 unga män och kvinnor, som med bevarad värnpliktsutbildning som grund lär sig försvara Sverige i Sverige, i stället för att utbilda tusentals stridande yrkessoldater i EU- och Natouniformer som försvarar Sverige i utlandet.

Försvarsminister Sten Tolgfors brist på inriktningsbeslut på en rad områden inom försvars- och säkerhetspolitiken har tvingat fram en debatt om vår försvarspolitik som drivs av motstridiga intressen inom försvaret, medierna, bloggare, försvarsindustrin och av enskilda politikernas sårbarhet.

Den tidigare politiken med blocköverskridande överenskommelser har den borgerliga alliansen kastat över bord. Vrakdelarna flyter omkring, visserligen i samma vatten men det är slumpen som avgör om delarna driver åt samma håll.

Anf. 21 PETER RÅDBERG (mp):

Herr talman! Det som vi i Miljöpartiet bad er komma och debattera med oss var egentligen det framtida försvaret och vilken väg vi ska ta.

Jag kan med lite sorg i hjärtat konstatera att det nationella försvaret vinner terräng just nu. Det vinner terräng på grund av händelser som tredagarskriget i Georgien. Jag beklagar detta, för Miljöpartiets försvarspolitik är mycket långsiktig och kan inte ändras på grund av ett tredagarskrig.

När vi har en försvarsminister som pratar om ett ökat hot mot Sverige och inte kan förklara hotet på något sätt utan säger att det är hemligstämplat och att det handlar om Sveriges säkerhet, då blir man förvånad.

En bred samsyn har tidigare varit kutym inom försvars- och säkerhetspolitiken, vad jag förstår. Det är i alla fall många partier som har deltagit. Nu är vi i en situation där regeringen med sju rösters övervikt kommer att driva igenom den nya inriktningspropositionen, och det tycker jag är mycket olyckligt.

Regeringen har inte bjudit in oss i oppositionen till något samtal över huvud taget. Det skulle ha varit klädsamt om ministern hade gjort detta.

Jag kan också säga till Else-Marie Lindgren, som tar upp miljön kontra JAS-plan, att jag tror att det är bättre ur miljöperspektiv om vi skrotar några JAS-plan, för de är nog de mest miljöföroreande som finns på vår jord.

Ska man ha en bred uppgörelse måste man också bjuda in till samtal. Men jag vill ändå vara lite positiv till det allra sista och tolkar det som att vi har en liknande syn på Rysslands utveckling, att den inte riktigt går åt rätt håll med kriminalitet och vissa hot mot olika länder. Vad man sedan drar för slutsats av detta är det som skiljer oss åt. Jag tror inte att vi kan bygga upp murar mot omvärlden, utan vi måste använda helt andra metoder för att få en säkrare värld.

Med detta vill jag tacka alla ledamöter för en trevlig debatt. Tack ska ni ha!

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Meddelande om frågestund

Talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 26 februari kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Socialminister Göran Hägglund (kd), miljöminister Andreas Carlgren (c), arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m), finansminister Anders Borg (m) och kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m).

4 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2008/09:307

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:307 Utveckling av näringslivet i Sollefteå
av Eva Sonidsson (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 24 mars 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa.

Stockholm den 19 februari 2009

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Prot. 2008/09:75
23 februari

*Särskild debatt om
försvarspolitiken*

**5 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från
Europeiska kommissionen**

Talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:
2008/09:FPM78 Förordning om fartygspassagerares rättigheter
KOM(2008)816 till civilutskottet

6 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2008/09:117 till justitieutskottet

Framställning
2008/09:RB2 till finansutskottet

7 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Proposition
2008/09:145 Omreglering av apoteksmarknaden

Redogörelse
2008/09:RJ1 Styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds berättelse över fondens verksamhet och förvaltning under år 2008

Näringsutskottets betänkande
2008/09:NU11 Civilrättsliga sanktioner på immaterialrättens område – genomförande av direktiv 2004/48/EG

Finansutskottets betänkanden
2008/09:FiU34 Kredit till Island

Utbildningsutskottets betänkande
2008/09:UbU6 Yrkeshögskolan

Trafikutskottets betänkande
2008/09:TU8 Säkra förare på mopeder, snöskotrar och terränghjulingar

Konstitutionsutskottets betänkanden
2008/09:KU14 Riksdagsordningsfrågor m.m.
2008/09:KU15 Riksdagens arbetsformer, m.m.

Finansutskottets betänkanden
2008/09:FiU33 Bank- och försäkringsfrågor

Civilutskottets utlåtande
2008/09:CU22 Grönboken om kollektiva prövningsmöjligheter för konsumenter

Försvarsutskottets betänkande
2008/09:FöU5 Dricksvattenförsörjning – beredskap för stora kriser

8 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 20 februari

2008/09:352 Skattesänkningarna och fördelningspolitiken

av *Raimo Pärssinen* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:353 Ohälsa och inomhusmiljö

av *Jan Lindholm* (mp)

till miljöminister Andreas Carlgren (c)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 mars.

9 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 20 februari

2008/09:654 Beslutet om att spela Davis Cup-matchen utan publik

av *Lennart Sacrédeus* (kd)

till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)

2008/09:655 Utanförskap

av *Monica Green* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:656 Frivilliga samhällsinsatser

av *Maria Lundqvist-Brömster* (fp)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2008/09:657 Sverige som föregångsland för selektiva fiskeredskap

av *Lars Tysklind* (fp)

till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 mars.

10 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Anmälades att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 23 februari

2008/09:558 Lärarundantaget

av *Jan Emanuel Johansson* (s)

till statsrådet Lars Leijonborg (fp)

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 mars.

11 § Kammaren åtskildes kl. 14.29.

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Särskild debatt om försvarspolitiken	1
Anf. 1 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	1
Anf. 2 ANDERS KARLSSON (s).....	3
Anf. 3 STAFFAN DANIELSSON (c).....	4
Anf. 4 ALLAN WIDMAN (fp)	5
Anf. 5 ELSE-MARIE LINDGREN (kd)	7
Anf. 6 GUNILLA WAHLÉN (v)	9
Anf. 7 PETER RÅDBERG (mp).....	10
Anf. 8 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	12
Anf. 9 ANDERS KARLSSON (s).....	13
Anf. 10 STAFFAN DANIELSSON (c).....	14
Anf. 11 ALLAN WIDMAN (fp)	15
Anf. 12 ELSE-MARIE LINDGREN (kd)	16
Anf. 13 GUNILLA WAHLÉN (v)	17
Anf. 14 PETER RÅDBERG (mp).....	18
Anf. 15 Försvarsminister STEN TOLGFORS (m).....	19
Anf. 16 ANDERS KARLSSON (s).....	20
Anf. 17 STAFFAN DANIELSSON (c).....	20
Anf. 18 ALLAN WIDMAN (fp)	21
Anf. 19 ELSE-MARIE LINDGREN (kd)	21
Anf. 20 GUNILLA WAHLÉN (v)	22
Anf. 21 PETER RÅDBERG (mp).....	22
3 § Meddelande om frågestund.....	23
4 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	23
5 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	24
6 § Hänvisning av ärenden till utskott	24
7 § Bordläggning.....	24
8 § Anmälan om interpellationer.....	25
9 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	25
10 § Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	26
11 § Kammaren åtskildes kl. 14.29.....	26